

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 75 0 P 033069 18 Rev
Banjaluka, 06.12.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Gorjane Popadić kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Jadranke Stanišić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca G.R. iz 55334 J., Š., koga zastupa punomoćnik M.M., advokat iz M.G., protiv tužene B.R. iz 55317 J., Š., koju zastupaju punomoćnici D.S. i A.Č., advokati iz B., radi utvrđivanja bračne tekovine, odlučujući o reviziji tužene protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 75 0 P 033069 18 Gž 2 od 08.06.2018. godine, na sjednici održanoj dana 06.12.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu broj: 75 0 P 033069 17 P 2 od 30.10.2017. godine, utvrđeno je da su jednosoban stan u ... ulici u B., površine 47 m², sagrađen na kat. parceli broj 1666/2 upisana u P.l. 994 K.O. B. 6, upisan u Izvod iz knjige uložениh ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova, list broj 3921 K.O. B. 6. i dvosoban stan u ulici ... u Š., površine 55,11 m², sagrađen na parceli broj 8/1 upisan u P.l. 208, što odgovara parceli broj 848/7 upisane u L.n. 69 novog premjera K.O. Š. i u Izvod iz knjige uložениh ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova List broj 475 K.O. Š., bračna tekovina tužioca i tužene sa dijelovima od po 1/2, što je tužena dužna priznati i trpjeti da se kod RUGIP PJ B. i PJ Š. u L.n. i knjizi uložениh ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova tužilac uknjiži sa dijelom 1/2.

Istom presudom odlučeno je da je tužena dužna tužiocu nadoknaditi troškove postupka u iznosu od 6.925,00 KM, sve u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti prvostepene presude.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 75 0 P 033069 18 Gž 2 od 08.06.2018. godine žalba tužene je odbijena i presuda Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu broj: 75 0 P 033069 17 P 2 od 30.10.2017. godine, potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužene za naknadu troškova sastava žalbe sa paušalom u iznosu od 1.316,25 KM.

Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 1.125,00 KM.

Tužena blagovremeno izjavljenom revizijom pobija drugostepenu presudu iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, ili ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužilac predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca da se utvrdi da bračnu tekovinu tužioca i tužene čine nekretnine - dva stana oznaka kao u izreci prvostepene presude, da je udio tužioca u sticanju ovih nekretnina 1/2 dijela i da tužena prizna i trpi da se kod nadležnog organa tužilac uknjiži kao suvlasnik istih sa 1/2 dijela.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da su parnične stranke zaključile brak 18.07.1993. godine u Matičnom uredu Opštine Š.; da su u braku stekli potomstvo koje je u međuvremenu punoljetno; da su cijelo vrijeme bračne zajednice, a i sada sa prebivalištem u Š.1; da je brak razveden presudom Osnovnog suda (Jonkoping) Jenčenpingu, Š.1, koja presuda je priznata od strane Okružnog suda u Banjaluci rješenjem broj 11 0 V 012653 13 V od 08.10.2013. godine; da su stranke 26.03.2012. godine zaključile bračni ugovor koji ugovor je registrovan u Poreskom organu Š. u J., čiji tekst je sačinila tužena, a istinitost potpisa tužioca i tužene potvrdili na tom dokumentu radna koleginica tužioca H.A. i notar N.O.; da su parnične stranke u toku ove parnice zaključile sporazum o podjeli zajedničke imovine 23.04.2015. godine, pred advokatima ovlaštenim od Osnovnog suda u Jenčenpingu, kojim su podijelili imovinu koju su stekli u Š.1; da je tužilac u Š.1 svo vrijeme radio u J. na poslovima kućnog majstora i ostvarivao mjesečna primanja, a pored toga imao i dopunsko zanimanje, jer je bio angažovan od Fudbalskog saveza mjesne lige; da je tužena radila godinu dana u Š.1 nakon čega je otišla na bolovanje da bi 2006. godine ostvarila pravo na invalidsku penziju Švedske koju i danas prima; da su tokom braka parnične stranke kupile dva stana, jedan stan 2004. godine u B. u Ulici ..., upisan u knjigu uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova u K.O. B. 6 list broj 3921, a drugi stan kupili 2012. godine, koji se nalazi u Šipovu u Ulici ..., upisan u knjigu uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova, list 475 k.o. Šipovo i u listu nepokretnosti 69/2 k.o. Š.; da su stanovi upisani na ime tužene u katastru nekretnina i u knjizi uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova; da stanove od prekida bračne zajednice koristi isključivo tužena.

Kod ovakvog stanja činjenica prvostepeni sud zaključuje da se na imovinske odnose parničnih stranaka na imovini koju su stekli u RS, u skladu sa odredbom člana 37. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Službeni list SFRJ, broj: 43/82 i 72/82, dalje: ZRSZ), koji se primjenjuje u Republici

Srpskoj na osnovu člana 12. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 21/92), ne može primijeniti bračni ugovor od 26.03.2012. godine, zaključen u J. i ovjeren od strane PU Š.1, jer se na takvu stečenu imovinu primjenjuje domaće pravo. Zbog toga taj ugovor, koji ne ispunjava uslove iz člana 271. stav 5. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 54/02, 41/08 i 63/14 – u daljem tekstu PZ) ne može predstavljati osnov za podjelu zajedničke imovine u ovoj parnici, jer potpisi bračnih supružnika nisu ovjereni kako to propisuje navedena zakonska odredba.

Polazeći od toga da među strankama nije sporno da su predmetni stanovi kupljeni u toku trajanja bračne zajednice, da su upisani na ime tužene sa dijelom 1/1, zaključuje na osnovu izvedenih dokaza da su oba stana kupljena zajedničkim radom i sredstvima, kao i sredstvima sa štednih uloga u Republici Srpskoj, da tužena nije dokazala da je njen doprinos u sticanju zajedničke imovine veći od doprinosa tužioca, pa cijeneći zakonsku pretpostavku da svakom od bračnih supružnika pripada po 1/2 zajedničke imovine, primjenom odredbe člana 272. u vezi sa odredbom člana 273. stav 1. PZ, u vezi sa odredbom člana 270. stav 5. istog zakona, sudi kao u izreci prvostepene presude.

Drugostepeni sud je prihvatio pravilnim činjenično utvrđenje i pravni zaključak prvostepenog suda, te je žalbu tužene odbio i prvostepenu presudu temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, dalje: ZPP), potvrdio.

Odluke nižestepeni sudova su pravilne.

Nije sporno da je brak između parničnih stranaka trajao 10 godina (od 1993. do 2013. godine), da su za vrijeme braka stranke živjele u Š.1, da su postale državljanke Š.1 13.09.2000. godine, da je tužilac bio zaposlen, dok je tužena radila kratko vrijeme nakon čega je zbog povrede penzionisana, da su predmetni stanovi kupljeni u toku trajanja bračne zajednice i to stan u Šipovu 07.09.2012. godine, a stan u B. 14.07.2004. godine.

Bračnim ugovorom koji je zaključen u J. 26.03.2012. godine, parnične stranke su ugovorile da „sva imovina koju svaki supružnik trenutno ima u svom vlasništvu, te koju u budućnosti stekne, predstavlja njegovu posebnu imovinu. Dakle, zakonski režim zajedničke imovine je isključen u našem braku“.

Nakon razvoda braka, prema rješenju o podjeli zajedničke imovine od 23.04.2015. godine, podijeljena je zajednička imovina stranaka u Š.1, prema zakonu Š.1, tako što je podijeljena na jednake dijelove, nakon što je lice zaduženo za podjelu zajedničke imovine od strane suda (u Š.1) konstatovalo da bračni ugovor od 26.03.2012. godine ne važi, obzirom da uslovi ugovora o podjeli zajedničke imovine od 26.03.2012. godine doprinose značajnoj nejednakoj podjeli ako se primjeni dioba bez tog ugovora.

Konkretna parnica vodi se po tužbi tužioca da se utvrdi da bračnu tekovinu tužioca i tužene čine nekretnine koje se nalaze u Republici Srpskoj, da je udio tužioca u sticanju ovih nekretnina 1/2 dijela i da tužena prizna i trpi da se kod nadležnog organa tužilac uknjiži kao suvlasnik istih sa 1/2 dijela.

Radi se o dva stana, jedan u B. a drugi u Š., oznaka kao u izreci prvostepene presude, koji se vode u evidenciji nekretnina u Republici Srpskoj na tuženoj, na osnovu zaključenih ugovora o kupoprodaji nekretnina 2004. i 2012. godine u kojima je kao kupac navedena tužena.

Bračnim ugovorom od 26.03.2012. godine stranke su isključile zakonski režim imovine stečene u braku i regulisale imovinske odnose na način da imovina – nekretnine koje svaki supružnik trenutno ima u svom vlasništvu, te koju u budućnosti stekne, predstavlja njegovu posebnu imovinu.

Tužena tvrdi da su ovi stanovi njena imovina saglasno bračnom ugovoru od 26.03.2012. godine, koji se odnosi na nekretnine u Republici Srpskoj, obzirom da je druga imovina pokretna i nepokretna, koja se nalazi u Švedskoj, podijeljena prema rješenju o podjeli zajedničke imovine od 23.04.2015. godine.

Prema odredbi člana 56. ZRSZ postoji isključiva nadležnost domaćeg suda za rješavanje u sporovima o pravu svojine i o drugim stvarnim pravima na nepokretnostima koje se nalaze na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Kako se nekretnine nalaze u Republici Srpskoj, mjerodavno je pravo Republike Srpske i to odredbe PZ.

PZ je imovinske odnose supružnika uredio na dva načina, ostavljajući mogućnost supružnicima da biraju između dva imovinska režima: zakonskog i ugovornog.

U okviru zakonskog režima postoje zajednička i posebna imovina supružnika (član 269. PZ).

Ugovorni režim predviđa da imovinske odnose u pogledu zajedničke imovine, kako na postojećoj, tako i na budućoj imovini, supružnici mogu urediti drugačije nego što zakonski režim predviđa, tako što će zaključiti bračni ugovor (član 271. stav 3. i 4. PZ), koji mora biti notarski obrađen (stav 5.).

Bračni supružnici ne mogu ugovoriti primjenu prava strane države na svoje imovinsko pravne odnose (stav 7. člana 271. PZ).

Prema odredbi člana 288. PZ, pravni poslovi o regulisanju imovinskih odnosa između bračnih supružnika moraju biti notarski obrađeni, jer su u protivnom ništavi.

Proizlazi da PZ dozvoljava zaključenje bračnog ugovora, kao i ugovora o diobi zajedničke imovine, ali se valjanost tih ugovora prosuđuje po odredbama člana 271. stav 5. i člana 288. PZ, koji propisuju notarsku obradu kao uslov njihove valjanosti, pa forma bračno imovinskog ugovora mora odgovarati zahtjevima mjesta nalaženja nepokretnosti. To znači da bračno imovinski ugovor za nekretnine koje se nalaze u Republici Srpskoj mora biti notarski obrađen od strane notara u Republici Srpskoj, prema Zakonu o notarima

- „Službeni glasnik RS“ broj 86/04, 2/05, 74/05, 76/05, 91/06, 37/07, 50/10, 78/11 i 20/14, dalje: ZN).

Pod notarskom obradom isprava podrazumijeva se akt koji je u cjelosti sačinjen od strane notara kao samostalnog i nezavisnog nosioca javne službe i to prema pravilima postupka o načinu poslovanja notara (član 70 - 84. ZN i odredbe Pravilnika o radu notara u postupku sastavljanja i izdavanja notarskih isprava – “Sl. Glasnik RS” broj 43/11).

U postupku notarske obrade isprave (ugovora), notar u smislu odredbe člana 75. ZN mora provjeriti da li su stranke sposobne i ovlaštene za preduzimanje i zaključenje pravnog posla, te ispitati pravu volju stranaka, obavezan je dati potrebna upozorenja strankama (član 76.). Samo tako sačinjen akt dobija kvalifikativ javne isprave sa dejstvom pretpostavke tačnosti, čime se dokazuje da su u ispravi zapisane izjave koje su stranke dale pred notarom i svojim potpisom odobrile (član 4. stav 2. i 4. ZN) i predstavlja ugovor koji je sačinjen prema odredbama člana 271. stav 5. i člana 288. PZ.

Za razliku od notarske obrade isprava, ovjera potpisa od strane notara znači da je stranka u njegovoj prisutnosti svojeručno potpisala pismeno ili je svoj potpis na njega stavila, ili je potpis koji je već na pismenu priznala kao svoj (član 90. stav 1. ZN), ali ne i da je ugovor notarski obrađen.

Kako nije sporno da je tekst bračnog ugovora od 26.03.2012. godine sačinila tužena, da je ugovor potpisan u Švedskoj u firmi gdje je radio tužilac u prisustvu radnih kolega tužioca, koju činjenicu je potvrdila svojim potpisom na ugovoru i radna kolegica tužioca H.A., a istinitost potpisa tužioca i tužene na tom ugovoru potvrdio i notar N.O., jasno je da taj ugovor nije notarski obrađen u RS, pa u smislu člana 271. stav 5. i člana 288. PZ nije valjan osnov za zaključak da su imovinske odnose u pogledu zajedničke imovine, kako na postojećoj, tako i na budućoj imovini, supružnici uredili drugačije nego što zakonski režim predviđa.

Zbog toga su bez uticaja na drugačiju odluku navodi revizije da nije nužna notarska obrada ugovora i da je dovoljno što je potpise stranaka na ugovoru ovjerio notar u Š.1

Kako bračni ugovor nije valjan, na sticanje i podjelu imovine stečene u braku parničnih stranaka, koja se nalazi u RS, primjenjuju se odredbe PZ kojima se reguliše zakonski režim sticanja i podjele zajedničke imovine supružnika.

U tom pogledu nižestepeni sudovi su na osnovu izvedenih dokaza pravilno utvrdili da je imovina koja se odnosi na ova dva stana stečena u toku bračne zajednice, zajedničkim radom i sredstvima parničnih stranaka, te da predstavlja zajedničku imovinu stečenu u braku, a da tužena nije dokazala da je njen doprinos u sticanju zajedničke imovine veći od doprinosa tužioca, te cijeneći zakonsku pretpostavku da svakom od bračnih supružnika pripada po 1/2 zajedničke imovine, primjenom odredbe člana 272. u vezi sa odredbom člana 273. stav 1. PZ pravilno sudili kada su usvojili postavljeni tužbeni zahtjev.

Iz navedenih razloga odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.125,00 KM je odbijen na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu prava tužioca u postupku po ovom pravnom lijeku.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić